

Generatiewissel bij land- en tuinbouw- ondernemingen

VEETOURNEE 2019

25 juni 2019 – Hogeschool Gent

▶ Mr. Pieter Souffriau

T

1

Jong geleerd ...

T

2

Agenda

- ▶ Generatiewissel - Wat indien u niets regelt?
 - ▶ Erfrecht
 - ▶ Erfbelasting
- ▶ Generatiewissel – uitkomst zelf te bepalen
 - ▶ Plan van aanpak - aandachtspunten
- ▶ De Vlaamse gunstregeling voor overdracht familiale ondernemingen/vennootschappen

T

T

4

T

***Generatiewissel -
Wat indien u niets
regelt?***

En de boer, hij ploegde voort en keek niet om...

T

5

REGELING BIJ OVERLIJDEN

Algemeen

- ▶ Jef & Anna zijn gehuwd onder het stelsel van **gemeenschap van aanwinsten** (wettelijk stelsel)
 - ▶ Overlijden Jef
 - ▶ Anna krijgt:
 - de helft van het vermogen in volle eigendom
 - het vruchtgebruik over de andere helft
 - ▶ Kinderen Ella en Victor krijgen :
 - de blote eigendom over de helft van de nalatenschap

T

6

REGELING BIJ OVERLIJDEN

Algemeen

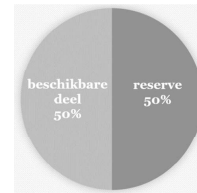
- ▶ Jef & Anna zijn gehuwd met **scheiding van goederen**
 - ▶ Overlijden van Jef
 - ▶ Anna krijgt:
 - het vruchtgebruik over de volledige nalatenschap van Jef
 - over haar eigen vermogen behoudt Anna de volle eigendom
 - ▶ Kinderen Ella en Victor krijgen:
 - de blote eigendom van de nalatenschap van Jef
- ▶ **Uitzonderingen via huwelijkscontract** zijn mogelijk (bv. voor gezinswoning)

T

7

REGELING BIJ OVERLIJDEN

Het erfrecht

- ▶ De reserves
- ▶ De nalatenschap bestaat uit een reserve en een beschikbaar deel:
 - **RESERVE** : deel dat verplicht aan de reservataire erfgenamen moet toekomen:
 - Kinderen: ½ van de volledige nalatenschap
 - Echtgen(o)t(e): het vruchtgebruik op de helft van de nalatenschap (minimaal op de gezinswoning + huisraad)
 - **BESCHIKBARE DEEL** : deel waarover de erflater vrij kan beschikken
 - bij schenkingen tijdens het leven
 - of bij legaten in een testament

De spelregels

T

OVERLIJDEN = VLAAMSE ERFBELASTING

De tarieven in rechte lijn

TABEL I tarief voor een verkrijging in rechte lijn en tussen partners

A. Schijf in euro			
Vanaf	Tot en met	Tarief toepasselijk op het overeenstemmende gedeelte in kolom A, in %	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeeltes, in euro
0,01	50.000	3	
50.000,01	250.000	9	1.500
250.000,01		27	19.500

- ▶ Per erfgenaam en opdeling roerende en onroerende goederen

T

VLAAMSE ERFBELASTING

- ▶ Jef & Anna - gehuwd onder het wettelijk stelsel

- ▶ Kinderen: Ella en Victor

- ▶ Vermogen:

- Woning: 400.000 euro
- Landbouwbedrijf (machines): 400.000 euro
- Gronden: 1.500.000 euro
- Bank: 150.000 euro

- ▶ Overlijden van Jef, Anna is 76 jaar

Voorbeeld

T

10

VLAAMSE ERFBELASTING

ANNA

Vruchtgebruik van:
 1/2 woning
 1/2 landbouwbedrijf
 1/2 gronden
 1/2 bank

Waarde vruchtgebruik (16%)
Onroerend: 200.000 + 750.000 = VG op 950.000 euro = 152.000 euro
Roerend: 200.000 + 75.000 = VG op 275.000 euro = 44.000 euro

Erfbelasting:
Onroerend: 7.800 euro (zonder toepassing verminderingen/vrijstellingen familiebedrijven)
Roerend: 960 euro (vrijstelling 50.000 euro liquide middelen)

ELLA EN VICTOR

Blote eigendom van:
 1/2 woning
 1/2 landbouwbedrijf
 1/2 gronden
 1/2 bank

Waarde blote eigendom:
Onroerend: 798.000 euro / 2 = 399.000 euro
Roerend: 137.500 euro / 2 = 68.750 euro

Erfbelasting per kind:
Onroerend: 73.230 euro
Roerend: 3.187,5 euro

Wie krijgt wat?
 (zonder toepassing verminderingen/vrijstellingen familiebedrijven)

T

11

VLAAMSE ERFBELASTING

- ▶ Vrijstelling voor vererving van de **gezinswoning** en de eerste **50.000 EUR** aan roerende goederen (echtgenoten)

- ▶ Vrijstelling voor **familiale bedrijven** (onderscheid ondernemingen / vennootschappen)

- ▶ Vrijstelling erfbelasting voor **bosgronden** - vrijstelling erfbelasting voor VEN-gronden (wordt opgeheven)

- ▶ Vervangen door een volledige of gedeeltelijke vrijstelling van de erfbelasting en schenkbelasting gekoppeld aan het afsluiten van een **natuurbeheerplan**

Vrijstellingen en verminderingen

T

Erfbelasting bij overdracht

- ▶ Wijziging van de tarieven voor verervingen naar broers en zussen

TABEL IIA tarief voor een verkrijging <u>tussen broers en zussen</u>			
A. Schijf in euro			
Vanaf	Tot en met	Tarief toepasselijk op het overeenstemmende gedeelte in kolom A, in %	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01	35.000	25	
35.000,01	75.000	30	8.750
75.000,01		55	20.750

T

Als boer geboren...

T

T

Generatiewissel bij landbouwbedrijven - uitkomst zelf te bepalen

T

GENERATIE WISSEL

Enkele belangrijke vragen :

- ▶ Wie en hoe wil me het bedrijf verder zetten?
- ▶ Is het juridisch mogelijk om het bedrijf aan de 'opvolger' over te dragen?
- ▶ Hoe wordt het passieve kind gecompenseerd?
- ▶ Wanneer wordt er overgedragen, tijdens het leven of bij overlijden?
- ▶ Indien overdracht bij leven, wens ik controle te behouden?

Hoe pak je het aan?

T

AANVANG

T

17

GENERATIEWISSEL

Wie wil het bedrijf verder zetten en onder welke voorwaarden?

- ▶ Onder welke vorm wordt het bedrijf verder gezet?
 - ▶ Al dan niet professionaliseren via een **vennootschap**?

VOORDELEN

- Transparantie
- Betere bescherming tegen schuldeisers risicospreiding
- Eenvoudige overdracht van aandelen
- Optimalisatie van het gunstregime
- Opvolger landbouwvennootschap geen gevolgen voor pachtovereenkomst

T

GENERATIEWISSEL

Wie wil het bedrijf verder zetten en onder welke voorwaarden?

- ▶ Alvorens een plan van aanpak kan worden opgesteld is het belangrijk dat iedereen akkoord is over wie zal verder zetten.
- ▶ Voldoende motivatie aanwezig?
- ▶ Is iedereen akkoord met de opvolging?
- ▶ Wat met de kleinkinderen?
 - ▶ Mogelijkheid voor een erfenissprong
- ▶ Dit vermijdt discussie op het ogenblik van de effectieve overdracht of erger!

T

WAT IS JURIDISCH MOGELIJK

T

20

GENERATIEWISSEL

Is het juridisch mogelijk om het bedrijf aan de opvolger over te dragen?

- ▶ Bij een schenking / legaat van het bedrijf vormt de '**reserve**' steeds een belangrijk aandachtspunt. Ieder kind moet minimaal zijn reservataire deel ontvangen.
- ▶ Waar hebben Ella en Victor recht op bij overlijden van Jef en Anna:

ELLA
1/4^e van het volledig vermogen in volle eigendom (helpt van 1/2^e)
+
Eventueel bijkomend deel gelijk aan 1/2^e van de volle eigendom

=

VICTOR
1/4^e van het volledig vermogen in volle eigendom (helpt van 1/2^e)
+
Eventueel bijkomend deel gelijk aan 1/2^e van de volle eigendom

T

GELIJKE VERDELING TUSSEN KINDEREN?

T

22

GENERATIEWISSEL

Hoe wordt het passieve kind gecompenseerd?

- ▶ Victor zal het landbouwbedrijf verder zetten. Wat krijgt Ella in ruil?
- ▶ Vraag naar wenselijkheid om het bedrijf integraal aan Victor over te dragen dan wel in onverdeelde eigendom samen met Ella.
- ▶ Aandachtspunt: **landbouwgronden!**
 - ▶ Ella verkrijgt een deel van de landbouwgronden in onverdeeldheid.
 - ▶ Door de lage pachtvergoeding verkrijgt zij een zeer beperkt inkomen. Een verkoop is niet wenselijk voor Victor.
 - Eventueel verkoop van (een deel van) de gronden aan Victor om Ella zo te compenseren? Nood aan bijkomende middelen.

T

OVERDRACHT NA OVERLIJDEN OF BIJ LEVEN?

T

24

GENERATIEWISSEL

Tijdstip van de overdracht

▶ Overdracht na **overlijden**

Preferentieel regime
voor overdracht
landbouwbedrijven

Erfovereenkomst
(sinds 1 sept 2018)

▶ Overdracht bij **leven**

Schenking
(voorbehoud
vruchtgebruik,
lasten, etc)

T

GENERATIEWISSEL

Overdracht bij overlijden

- ▶ Ook van toepassing op onroerende goederen die vroeger behoorden tot het landbouwbedrijf van de erflater maar nu reeds worden geëxploiteerd door erfgenaam in rechte neerdalende lijn.
 - ▶ Voorrang voor het erfrecht van de LLE
 - Vruchtgebruik over de nalatenschap (gezinswoning)
 - ▶ Overnemer **verplicht te exploiteren** binnen de 6 maanden voor een periode van minimum 10 jaar
 - De facto instemming nodig van de LLE
-

T

GENERATIEWISSEL

Overdracht bij overlijden

▶ Preferentieel regime voor overdracht landbouwbedrijven

- ▶ **Doel** van deze regeling: het bevorderen van de continuïteit van landbouwbedrijven
 - ▶ Mogelijkheid om landbouwbedrijven bij **voorrang** toe te kennen aan ascendenten, descendenten of de langstlevende echtgeno(o)t(e)
 - ▶ **Definitie landbouwbedrijf**: *het geheel van roerende en onroerende goederen bestemd voor iedere activiteit, grondgebonden of niet, die betrekking heeft op de akkerbouw, de veeteelt, de pluimveeteelt, de groenteteelt, de fruitteelt, de bijenkweek, de druiventeelt, de bloementeelt, de sierplantenteelt, de teelt van zaad- en pootgoed, de boomkwekerijen evenals de productie van kerstbomen*
-

T

GENERATIEWISSEL

Overdracht bij overlijden

- ▶ **Voorrangregeling**: bij voorrang wordt het landbouwbedrijf toegewezen aan:
 - De persoon of personen die door de erflater in het testament is/zijn aangeduid en zal/zullen instaan voor de persoonlijke exploitatie
 - De persoon of personen die zal/zullen instaan voor de persoonlijke exploitatie
 - De persoon of personen die door de erflater is/zijn aangeduid
 - De persoon die de onroerende goederen exploiteert in het kader van zijn eigen landbouwbedrijf
 - Indien meerdere erfgenamen verschillende erfgenamen in dezelfde categorie opkomen, kunnen zijn de overname samen verrichten
 - Deze personen zullen de overige erfgenamen moeten vergoeden ten belope van hun reserve
-

T

Overdracht bij overlijden

- ▶ Procedure
 - Het landbouwbedrijf vererft
 - Zijn er schenkingen gebeurd in het verleden? Is er een testament?
 - Vereffening/verdeling voor de notaris
 - Recht van overname kan worden uitgeoefend
 - Schatting van het landbouwbedrijf en financiële tegemoetkoming voor de andere erfgenamen
 - Verderzetting binnen de 6 maand en gedurende minimaal 10 jaar (sanctie!)

Overdracht bij overlijden

- ▶ Erfovereenkomst
 - ▶ Deze overeenkomst wordt opgemaakt tijdens het leven
 - ▶ Overeenkomst betreffende (een deel van) uw nalatenschap
 - Corrigeren van onevenwichten
 - Waardes vastklikken
 - Etc.
 - ▶ Vrij zware procedure – tussenkomst van de notaris
 - ▶ Instemming nodig van alle kinderen

Overdracht bij overlijden

- ▶ Onderscheid erfovereenkomst / preferentiële toewijzing

Overdracht bij leven

- ▶ Overdracht bij leven is steeds mogelijk
- ▶ Aandachtspunt betreft de **waardering** van de geschonken goederen.
 - ▶ Op het ogenblik van overlijden wedersamenstelling vermogen
 - ▶ Waardering van de geschonken goederen
 - Waarde bij overlijden (vruchtgebruik)
 - Rente
 - ▶ Al dan niet schending reserve?

GENERATIEWISSEL

Overdracht bij leven

- ▶ Indien geopteerd zou worden om te schenken zonder dat het Vlaams gunstregime van toepassing is, zijn volgende **tarieven** van toepassing op de geregistreerde schenking van roerende goederen
 - ▶ Voor roerende goederen
 - 3 % in rechte lijn en tussen partners
 - 7 % voor anderen
 - ▶ *Indien niet geregistreerd risico op erfbelasting bij overlijden van de schenker binnen de drie jaar na de schenking*

T

GENERATIEWISSEL

Overdracht bij leven

- ▶ Tarief schenkbelasting voor onroerende goederen

TABEL II tarief voor een verkrijging tussen alle andere personen

A. Schijf in euro			
Vanaf	Tot en met	Tarief toepasselijk op het overeenstemmende gedeelte in kolom A, in %	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01	150.000	10	
150.000,01	250.000	20	15.000
150.000,01	450.000	30	35.000
450.000,01		40	95.000

T

GENERATIEWISSEL

Overdracht bij leven

- ▶ Tarief schenkbelasting voor onroerende goederen

TABEL I tarief voor een verkrijging in rechte lijn en tussen partners

A. Schijf in euro			
Vanaf	Tot en met	Tarief toepasselijk op het overeenstemmende gedeelte in kolom A, in %	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01	150.00	3	
150.000,01	250.000	9	4.500
150.000,01	450.000	18	13.500
450.000,01		27	49.500

T

T

**Generatiewissel -
Vlaams
gunstregime
Overdracht
familiale bedrijven**

T

Geven en nemen...

Wat houdt het Vlaamse gunstregime in?

T

37

T

GUNSTREGIME
FAMILIE
BEDRIJVEN

- ▶ Jef & Anna - gehuwd onder het wettelijk stelsel
 - ▶ Kinderen: Ella en Victor
 - ▶ Vermogen:
 - Woning: 400,000 euro
 - Landbouwbedrijf (machines): 400,000 euro
 - Gronden: 1,500,000 euro
 - 1,000,000 landbouwgrond
 - 500,000 bouwgrond
 - Bank: 150,000 euro
 - ▶ Overlijden van Jef, Anna is 76 jaar

Voorbeeld

T

39

GUNSTREGIME
FAMILIE
BEDRIJVEN

ANNA	ELLA EN VICTOR
<p>Onroerend: 200.000 + 250.000 (BG) + 500.000 (LBG) = VG op 950.000 euro = 152.000 euro</p> <p>Roerend : 200.000 + 75.000 = VG op 275.000 euro = 44.000 euro</p> <p><i>Erfbelasting :</i></p> <p>Onroerend: 1.200 euro (ipv 7.800 euro)</p> <p>Roerend: 0 euro (ipv 960 euro)</p> <p>Familiebedrijf : 3.360 euro (verrekening met OG)</p>	<p><i>Waarde blote eigendom :</i></p> <p>Onroerend: 798.000 euro / 2 = 399.000 euro</p> <p>Roerend: 137.500 euro / 2 = 68.750 euro</p> <p><i>Erfbelasting per kind</i></p> <p>Onroerend: 14.010 euro (ipv 73.230 euro)</p> <p>Roerend: 945 euro (ipv 3.187,5 euro)</p> <p>Familiebedrijf : 8.820 euro (verrekening met OG)</p>

Wie krijgt wat?
(MET toepassing
verminderingen/
vrijstellingen
familiebedrijven)

T

40

- ▶ Vlaams gunstregime met toepassing van verlaagde erf- en schenkbelasting:
 - ▶ **Schenken**: aan 0% schenkingsrechten
 - ▶ **Verervingen**: aan 3% erfbelasting

- ▶ Voorwaarden identiek voor schenk- en erfbelasting

T

- ▶ Het gunstregime geldt voor **familiale vennootschappen** en **familiale ondernemingen** in het Vlaams gewest:
 - ▶ **Familiale onderneming**: een nijverheids-, handels-, ambachts-, of landbouwbedrijf of een vrij beroep, dat door de schenker of zijn echtgenoot of samenwonende, al dan niet samen met anderen, persoonlijk wordt geëxploiteerd en uitgeoefend
 - ▶ **Familiale vennootschap**: een vennootschap die de uitoefening van een nijverheids-, handels-, ambachts- of landbouwactiviteit, of van een vrij beroep tot doel heeft en waarvan de schenker samen met zijn familie eigenaar is

T

Voor wie geldt het gunstregime?

T

Wat zijn de voorwaarden die vervuld moeten zijn alvorens aanspraak te kunnen maken op het gunstregime?

T

GUNSTREGIME FAMILIEBEDRIJVEN

Voorwaarden op het moment van de overdracht

- ▶ Voor **familiale ondernemingen**:
 - ▶ **Persoonlijke exploitatie**
 - Al dan niet samen met de partner (gehuwen of wettelijk samenwonenden of samenwonenden die minstens 3 jaar ononderbroken een gemeenschappelijke huishouding voerden)
 - Controle aan de hand van de laatste aangifte of aanslagbiljet (winsten/baten)!!
 - ▶ **Activa moeten beroepsmatig geïnvesteerd zijn**
 - Geen gunstregime voor goederen dewelke privaat worden aangehouden en ter beschikking gesteld/verhuurd/verpacht worden aan een NP of RP
 - Controle aan de hand van de laatste aangifte of het laatste aanslagbiljet in de personenbelasting (codes 1105 en 2105)
-

T

GUNSTREGIME FAMILIEBEDRIJVEN

Voorwaarden op het moment van de overdracht

- ▶ Voor **familiale vennootschappen**:
 - ▶ **Participatievoorwaarde**: de schenker / erflater moet samen met zijn familie:
 - Minstens 50 % van de aandelen in volle eigendom bezitten
 - Minstens 30 % van de aandelen in volle eigendom hebben op voorwaarde dat hij
 - Samen met één andere aandeelhouder-NP en diens familie 70 % van de aandelen van de vennootschap in volle eigendom heeft
 - Samen met twee andere aandeelhouders-NP en diens families 90 % van de aandelen van de vennootschap in volle eigendom heeft
 - Onder 'familie' wordt verstaan
 - De partner
 - De verwanten in rechte lijn
 - De zijverwanten tot en met de tweede graad en hun partner
 - De kinderen van broers en zussen
-

T

GUNSTREGIME FAMILIEBEDRIJVEN

Voorwaarden op het moment van de overdracht

- ▶ **Geen onroerende goederen hoofdzakelijk voor bewoning aangewend of bestemd**
 - Beoordeling *in concreto*
 - Indien OG gedeeltelijk voor bewoning gebruikt/bestemd, dient dit duidelijk in de akte vermeld te worden
 - Voorbeeld: een landbouwhoef zal vrijgesteld kunnen worden/kunnen genieten van het verminderd tarief voor het gedeelte dat beroepsmatig gebruikt wordt. Bij mee overdragen van het woongedeelte zullen hierop schenkingsrechten/erfbelasting voor OG'en op verschuldigd zijn
 - Voorbeeld: geen verminderd tarief/vrijstelling voor bouwgronden
-

T

GUNSTREGIME FAMILIEBEDRIJVEN

Voorwaarden op het moment van de overdracht

- ▶ **Handelsactiviteitsvoorwaarde**: er dient een nijverheids-, handels-, ambachts- of landbouwactiviteit of vrij beroep uit te oefenen
 - ▶ **Vennootschappen - Reële economische activiteit**: indien de vennootschap geen reële economische activiteit heeft, hoewel aan de handelsactiviteitsvoorwaarde voldaan is, zal zij niet kunnen genieten van het gunstregime
 - Vermoeden dat er geen reële economische activiteit is wanneer cumulatief aan onderstaande voorwaarden is voldaan:
 - De terreinen en gebouwen maken meer dan 50 % uit van het totale actief
 - De bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen zijn maken een percentage gelijk aan of lager dan 1,50 % uit van de totale activa
 - Steeds mogelijk om tegenbewijs te leveren: aantonen dat alle onroerende goederen worden aangewend voor de economische activiteit van de vennootschap
 - Aandachtspunt: de gezinswoning
-

T

GUNSTREGIME FAMILIEBEDRIJVEN

Voorwaarden die vervuld moeten blijven tot 3 jaar na de overdracht

- ▶ Ter behoud van de vrijstelling of het verminderd tarief, dienen volgende voorwaarden vervuld te blijven gedurende 3 jaar na de schenking of na het overlijden
 - ▶ Voor **familiale ondernemingen**:
 - ▶ Behoud van een nijverheids-, handels-, ambachts- of landbouwactiviteit of een vrij beroep
 - Dient niet om dezelfde activiteit te gaan
 - Wel moet de activiteit ononderbroken worden uitgeoefend
 - De onderneming mag uitgebaat worden door personeel of door derden, maar dient wel op naam van de schenker(s), begiftigde(n) of erfgena(a)m(en) te blijven staan
 - ▶ De OG'en worden niet hoofdzakelijk tot bewoning aangewend of bestemd worden
-

T

Vragen?

T

GUNSTREGIME FAMILIEBEDRIJVEN

Voorwaarden die vervuld moeten blijven tot 3 jaar na de overdracht

- ▶ Voor **familiale vennootschappen**:
 - ▶ Behoud van het familiaal karakter
 - ▶ Behoudt van een reële economische activiteit
 - ▶ Behoud van een nijverheids-, handels-, ambachts- of landbouwactiviteit of een vrij beroep
 - ▶ Neerleggen van jaarrekeningen
 - ▶ Behoud van kapitaal
 - ▶ Behoud van zetel van werkelijke leiding binnen de EER
-

T

Gent

T

Pieter Souffriau
Pieter.Souffriau@tiberghien.com

+32 9 265 95 51

Tour & Taxis
Havenlaan 86C B-119 Ave du Port
BE1000 Brussels
T +32 2 773 40 00

Grote Steenweg 214 B4
BE2000 Antwerp
T +32 3 443 20 00

Esplanade O. Van De Voorde 1
BE0000 Ghent
T +32 9 265 95 51

Koningin Astridlaan 35
BE3500 Hasselt
T +32 11 57 00 15

Forte Building
2, rue Albert Borschette
LU-1246 Luxembourg
T +352 27 47 51 11